

A SÊSSEA PROGRAMA

A

GIMNASIULUI CU I-VII CLASSI ROMANU

de religiunea ortodocsa orientale

pe an. scol. 186⁴/₅.

pe langa care s'afla

patru classi elementari de fitiori si atatea de fete,
din acestea in a IV-a se invatia si lucrulu de mana

redigeta

BCU Cluj / Central University Library Cluj

de

G. J. Munteanu

Directoru si profesoru la Gimnasiu.

CUPRINSULU:

- I. Stodiulu limbei materne (rumanesci) in gimnasiu.
- II. Sciri scolastice.

Sibiu

In tipografi'a archidieceseana,
1865.

BCU Cluj / Central Library Cluj

I.

Studiulu limbci materne in gimnasiu.

Carum quod proprium.

Dintre tóte obiectele de invatiementu, câte se-propunu in gimnasiu, niceunulu n'are o problema de deslegatu mai ponderósa, cá studiulu limbci materne, ceeace pentru noi e limb'a rumanésca. Si acést'a pentru cuventulu, caci limb'a matérna este organulu, prin care se-conservéza si se-propaga traditiunile parintesci seculari din generatiune in generatiune; caci ea este mediulu, prin care se-lienu si stringu legaturele intre tata si fiu, intre familia si semintii, intre semintii si natiune; intre biserica si crestini; caci ea este semnulu celu mai caracteristicu alu unei natiuni; unic'a conditiune fundamentale a natiunalitatii; caci ea este aparatórea si scutulu datineloru si a totu ce face pe o natiune sa fia atare. Acést'a este asia de adeveratu, cá acei parinti, cari dintr'unu calculu gresitu — cá adeca copii sei sa se-pomenésca mari deodata cu mai multe limbe — séu dintr'o mandria falsa — cá, ai dómne! lumea i va crede indata a fi de o origine mai nobila, déca i va audî cá vorbescu in casele o limba a strainului, ce ride de desertatiunea loru — crescu pe copii sei intr'o limba séu alt'a de moda, i in-strainéza nunumai de corpulu natiunii, ai careia membrii devotati aru trebui sa fia; ci si de legea, in care s'au botozatu, chiaru si de sinulu nascatoriloru loru. Nu e apoi nice o mirare, cá din nisce copii astfelu scalciati, fia ei maghiariti, nemliti, franciositi, greciti, tatariti esse in fine acelu soiu de ómeni necalificabili, ce le dicemu renegati, cari se-facu si sunt mai cumpliti inimici ai mamei natiuni si biserice in toti timpii si decátu insusi strainii cei mai nedumeriti si neimpacati, încátu acést'a a ajunsu de proverbiu:

că sa te feréscă Ddiu de crestinulu turcitu si de omulu des-rumanitu. Si nice că se-póte altufelu. Omulu mare cugeta si face, cum s'a invatiatu a cugetá si a face de micu. Deprinderea devine a dóua natura. Si asia ce sa astepti dela unu barbatu, cá-sa si iubéscă natiunea si istori'a ei, biserie'a si invaliatur'a ei, datinele si portulu stramosescu, carele anca dela peptulu mamei sale n'au auditu decâtu vorbe despretuitórie de némulu, legea si limb'a parintésca? Ce s'astepti de la atari ómeni, cá-sa lucreze, sa jertfésca pentru onórea si marirea natiunii, candu ei s'au dedatu din e-tatea cea mai frageta a se-inchiná si a temáia idoli straini, si a despretiui si a urí penatii si larii sei?!

Dar védia, cum voru dá séma de amanetulu, incredin-tiatu grigii loru, inaintea lui Ddiu si a scaunului judeca-torescu alu istoriei acei parinti, cari deprindu pe copii sei la cugetari si fapte antinationali si antibisericesci, crescendu-i in limb'a, ce esprime idei si simtimente straine. Natiunea cu tóte ce se-tiene de ea si limb'a sunt legate intre sine cá trupulu cu sufletulu: desradacinezi in copilu limb'a parintésca, e cu neputintia cá-sa nu ineci in inim'a lui din semintia totu simtimentulu nationale.

Nóua anse sa ne fia *carum quod est pro-prium!*

Pecátu de mare e problem'a studiului limbei materne in gimnasiu: peatátu este de grea metod'a, prin care vine a se-deslegá aceeași.

Este sciutu, cá peste totu in Europa apuseana in cursu de veacuri, éra in Ungari'a si Ardealu pana in dilele nó-stre, Latina a fostu nunumai limb'a scólei si a inteligintiei, ei si organulu aministrarii tierci. Cine va trai va vedé, déca au facutu bine séu ba dietele Ungarici si Ardealului, candu decretara scóterea Latinei din oficiu si scóla. Certu e, cá prin inlocuirea ei cu maghiar'a s'a aruncatu pomulu discordiei intre diversele natiuni conlocuitórie, cari pana aci, nesimtienduse in acésta privintia asuprite, traiau in pace.

Studiulu limbei rumanesci, cá obiectu directu de sciin-tia, s'au intrudusu intre rumani mai antáiu intro fratii de peste Carpati prin legea: cá cursulu invatiatur-i-

loru sa se-faca in limb'a rumanésca. *) Meritulul acestui pasu mare se-cuvine autoriloru Regulamentului Organicu din 1832.

Era noi rumanii de dincóci, cá limb'a rumanésca s'a ridicatu nunumai la obiectu de invatiamentu prin gimnasie; ci si la mediu, la vehiclu intregi institutiuni gimnasiali. suntemu datori Planului de Organizatiunea gimnasialoru in Austria polig'ota din 1849.

Cum dísei studiulu limbei materne in gimnasie, si are grautatile. Mai antáiu caci matern'a are o pusatiune cu totulu diferita de a celorlalte obiecte de invatiamentu. Ea nu se-póte privi cá obiectu singulariu, ci stá in strinsa legatura cu scopulu intregi institutiuni — cu cultur'a generala, ce gimnasiulu e chiamatu a o realizá. Latina, Elenica, séu altu obiectu órecare de invatiamentu din celea prescrise, fiacare si are campulu detiermuru, si in scurtu timpu póte aratá rezultate positive; studiulu maternei din contra si primesce nutrimentulu dela studiulu tuturoru celorlalte obiecte, pentrucá apoi sa întórca celorlalte imprumutulu indesatu si cu verfu. Era fructele crescú in mesur'a, in care se-desvólta in studente puterea intielesuale. Unu studiu de atare natura nu se-póte usioru cuprinde intre scórtiele unui manualu. Cá studiu anca nou ce este ea mai are sa tréca prin mai multe experimentari pana a ajunge la certe regule mai staviri. Totulu deprinde dela individualitatea profesorului si capacitatea lui. --- Dar nu mai mica e grautatea ce studiulu limbei rumanesci o mai intimpina anca: parte in ne-securanti'a ortografiei cu litere, cærea aflanduse acum in procesulu de frementatiune, n'a ajunsu la uniformitatea dorita spre a fi ea acceptata si urmata de toti; parte in diversitatea terminologiei gramaticali si a terminiloru tecnici in cealalte obiecte de invatiamentu.

*) Cursulu invatiaturiloru va urmá in limb'a rumanésca nunumai pentru inlesnirea scolariloru si desavirsirea limbei tierci, ci anca si pentruca tóte trebile publice trebue a se-tractá intr'acésta limba, care este ceeace se-intrebuintiaza si intru tóte slujbele santei credintie. Art. 366. Reg. org. 1832.

Încătu pentru cea antâiu in gimnasiulu nostru e intrudusa dela 1862 ortografi'a Associatiunii literarie din Ardealu ; cartile scolastice, câte s'au tiparitu de atunci, urméza acea ortografia. Ce s'atinge de Terminologi'a gramaticale este normativa: cá profesorii sa se feréscă de verce diversitate in aceeași, cá un'a ce numai turbura pe scolari. *) In urm'a acestoru instructiuni categorice ar crede omulu, că noi in gimnasiulu nostru ne tienemu toti de ortografi'a intrudusa, si pazimu o uniformitate in terminologia. Macaru de ar fi asia! Ci, cá si candu libertatea, ce negresitu are sa domnéscă in republic'a literiloru, séu *Verfreiheit* prin Universitati, ar fi ele salutarie si pre catedrele gimnasiali, urmandu care principiulu foneticu impreunatu si cu analogi'a, care pe celu etimologicu, rostimu si scrimu unii: *sui eptu*, *oieptu*, *construitiune*, altii: *subiectu*, *obiectiu*, *constructiune* etc. unu matematicu dice: *unghiu*, *triunghiu* etc. altulu: *ungheriu*, *triungheru* salt.

Pe aceia, cari elatindu cu capetele, dicu: că acestea su de pucina insemnate, i intrebu io: că, roguve, ce voru cugetá scolarii de DD. profesori, ce divergéza atât'a in parerile loru? Fara indoiala, că, justulu fiindu numai unulu, scolarii, care cum lu va taiá capulu, din doui voru dá numai la unulu dreptate. Apoi dupre care norma vomu corege noi erorii gramaticali din pensele si compusatiunile scripturistice, si anume din elaboratele de maturitate: candu in sine nu ne tienemu de unu si același principiu? Déca o atare mobilitate in principie este ea cu totulul impedecatoriă de cultur'a limbei materne in genere: apoi acecasi e o adeverala calamitate nimicitória de totu progresulu si studiulu limbei rumanesci, candu apuca a domui in scóla.

Si Nemptii voru fi sciindu carte; si ei si au tradusa terminologi'a gramaticale in limb'a sa, dicendu *Hauptwort*, *Beiwort*, *Verhältnißwert*, *Zeitwort* etc. Anse ei acestea lo au in Lessiconu, éra in cartile scolastice, si anume in gra-

*) Vedi Proiect. de org. Gimm. in Austri'a pag. 123,

maticcele limbelor clasice, usitéza terminii latini: Substantiv, Adjectiv, Verba, Casus, Tempora, Declination, Conjugation, Modus etc. Citeasca cineva actele adunarilor societății de filologi și de oameni de școală, directori și profesori de gimnasiu germani (în 1864 au ținut adunarea a XXIII în Hanovra), și se-va convinge, că ei nu întrebuintăza terminologi'a gramaticale nemțesce, ci se-țin de cea latină, diicendu și scriindu: Casus, Modus etc. *) Totu așia facu și cu terminii tehnici din celelalte discipline. Pentru ce? pentru departarea confuziunii, ce ar deveni din terminologia nemțita. Substantivu, Verbu; Subiectu, Obiectu etc. sunt termini totu așia de universal: că-si gimnasiu, universitate, profesoru, directoru; gramatica, filosofia, retorică, geometria, geografia, fizica, matematica etc. întielesi și primiti de totii oamenii, cari invăția și știu carte. Afară de carturarii maghiari, la nice o altă națiune cultă nu se-afă tradusi în matern'a acesti termini prin cartile școlastice. Sa-i lasăm pe ei să dăca: nyelvtan=gramatica, tanoda=gimnasiu, egyetem=universitate, tanár=profesoru, vegytan=chimia, mértan=geometria, földraiz=geografia șal. Ingrăueze și ei limb'a numai pentru străini, ci chiaru și pentru fiii sei. Noi să nu ni schimonosim pe subiectu în suieptu, pe obiectu în oieptu etc. desi corecte după analogia. Ci să ne ținemu de terminologi'a gramaticale, usitate de toate națiunile, ce stau în fruntea culturii și a civilizațiunii; totu așia și de terminii tehnici din celelalte obiecte de învățământ. — Era ce se-atinge de ortografia să urmăm ortografi'a Asociațiunii literare din Ardealu, ce e intrudusă în gimnasiulu nostru, până atunci până cându și va face Dumnezeu mila, că cele trei Asociațiuni literare rumanesci să se-întielega între sine și să adopteze unu principiu său altulu din

*) Cine va fi cititu cu luare aminte și *Zeitschrift für die Oesterreichischen Gymnasien*, ce lu ținem de la 1856, anca a pututu vedé: că în toate recensiuile cele numeroase făcute cartilor școlastice, ce essu în toată Germani'a, pretudinene se-întrebuintăza terminologia cea latină p. c. nomina, verba, etc. era nu cea nemțiască.

cele ce 'su in disputa spre a ni servi la toti de baza la ortografi'a cu litere. — Cu acést'a n'am disu dóra cá unu profesoru séu altulu, candu scrie ceva pentru publicu, sa nu intrebuinteaze vercé ortografia, vercé terminologi'a i va placé pe socoteal'a sa; nu, ci totu ce dorimu in interesulu progresului gimnasialu este: cá scól'a si scolarii sa nu fia trasi in certele gramaticiloru si in nentielegerile loru. Studentelui sa se propuna numai ce e positivu si atora de disputa. Scól'a nu póte fi terenu spre a face propaganda pentru o sistema de ortografia séu alt'a, sub pedépsa de a veni intr'o confusiune nedescureabile.

Dupace amu premisu acestea, sa trecemu la mediele principale, prin care tindemu la scopulu, ce este sà se ajunga in studiulu limbei materne in gimnasiu.

Sunt trei si se-intregescu intre sine:

1. Studiulu gramaticale, séu invatiatura despre formele si constructiunea limbei rumanesci

2. Lector'a, prin care, pelanga cititulu la incelesu si o pronuntia alésa, intruducemu pe studenti la cunóscerea cuprinsului literaturii rumanesci, cáta s'affa ca pana acum si corespunde etátii copiiloru si a juniloru.

3. Essereitie stilistice, séu deprinderi spre a si esprime acciasi cugetarile prin scrisu, corectu si frumosu.

1.

Ce metoda sa urmàm in studiulu gramaticalu a lu limbei materne? Copii invatia din cas'a parintéscu limb'a matérna, fora sa scie cum (se-intielege, déca parintii nu voru fi selavii modei de a vorbi cu copii sei alta limba straina). Ei invatia matérna nu cá limba, ci cugetandu voiindu si simtindu declina, conjuga, facu constructiuni fora cunoseinti'a ratiunii gramaticali, fora simtiu de limba. Tóte metodele, câte au cercatu a duce pe copii la acestu simtiu de limba numai pe calea gramaticii materne, au ramasu fora rezultatulu. Cuventulu e firescu; caci copii si junii traiescu bucurosi in concrete si intuitiuni, si urascu totu ce e numai abstractiune si reflexiune. Si asia s'a probatu prin esperientia, cá o cu neputintia, cá nescine sa si însusésca cunoscinti'a cu fundamentu a limbei materne fora ajutoriulu unci

limbe straine, si de alt'a s'a constatat, că totu asia de cu neputintia este si de a si cascigá cu temeiu cunoscienti'a unei limbe straine, fora a fi fostu mai antáiu intrudusu in gramatic'a limbei materne; pentrucá limb'a straina pentru copii este unu obiectu de intuitiune. La care aplicanduse limb'a matérna, cunoscuta deja si invatiata mecanicesce, ajunge treptatu la cunoscienti'a reguleloru gramaticali, la simtiulu limbei. *)

Deci metod'a cea mai corespunsatória de a invatiá cu fundamentu limb'a matérna este: invatiand'o in paralela cu o limba straina, cu un'a din cele classice p. e. cu latina.

Dar spre a se-puté face acést'a in gimnasiu, se-cere mai antáiu, cá, déca nu se-voru intruce in classile gimnasiali inferiori profesori de classi, cum s'a facutu deja in Ungaria **), celu pucinu sa se-concentreze in man'a unuia si aceluiași profesorú tóte limbele dintr'o classe între numerulu oreloru prescise. Care concentrare se-mai justifica si din acelu punctu de vedere: cá unii profesori se-contenescu fórté grau între marginile materialului prescisu cu scumpatate pentru fiacare obiectu in fiacare classe. Atari, considerandu obiectulu prelegerii sale de celu mai principale séu de uniculu principale, cá-sa faca intrensulu atátia virtuosi, nu iau in cuvenit'a bagare de séma si obiectele de invatiementu a le celorulalti colegi din classe, si incarca cu pense de scrisu si cu paradigme de memorizatu pe studentii preste marginile programei anuali. Amu puté ilustrá cu essemple acésta dísa, dar essemplele nu placa. Déca acestei organizatiuni a gimnasieloru, almintrea esselente, s'a pututu face ver o justa imputatiune, apoi aceea n'a pututu fi alt'a decâtu cá Pl. de Org. din 1849 gramadesce pré multu pe scolari: prin urmare de ce sa mai carámu noi a pa l a m a r e. Pecandu, déca limbele voru fi concentrate in man'a unui'a profesorú p. e. in Cl. I. si II. Latina,

*) Sprachbewusstsein, dicu Nemtii.

***) Vedi: „Ideen zur Reform der Gymnasien in Ungarn.“ de Dr. M. Riedl. Pest, 1864.

Rumana si Germana, in cl. III. si IV. Latina, Rumana si Elenica séu mai bine totu Germana, e sperantia, cà respectivulu profesoru, avendu a respunde pentru tóte obiectele, va tiené o mai drépta cumpana intre densesle. Mai incolo se-poftesce cá manualele de Gramatica sa fia asia dispuse, cá materialulu, prescisu pentru fia care classe, sa coincideze in impartiri si capete p. e. formele regularie pentru cl. I. in tustrele limbe; celea neregularie pentru cl. II. etc.

Acést'a s'a observatu in gimnasiulu nostru. Caci dela inceputu Ruman'a s'a propusu in paralela cu Latina in tóte classile inferioari; ba de doi ani s'au concentratu in classile I si II si Germana — si nu fora resultatu. Asemine si manualele de Gramatic'a Latin'a si Rumana tienu cerutá impartire. Sperámu cá se-va lucrá si unu manualu de Gramatica Germana totu dupre acésta dispusatiune.

Acestea conditiuni aflanduse, atunci profesorulu respectivu n'are decátu sa incépa studiulu limbei materne deodata cu alu latinei dupre manuale de la partea, capulu corespunsatoriu, tractandu in paralela totu materialulu limbisticu, prescisu prin programa pentru ambele limbe fiacare in classa sa, cam in acestu modu :

In classa I Declinatiunea si conjugatiunea regularia; din fonologia insemnari rapsodice relative la schimbarea suneteloru casiunata prin declinarea numelui séu conjugarea verbului; ce este mai necesariu din propusatiune si congruentia. In cl. II declinatiunea si conjugatiunea neregularia; particellele si mai alesu formatiunea vorbeloru. In classa III usulu casuriloru, semnificatiunea si usulu prepusatiuniloru; propusatiunea simpla amplificata. In classa IV usulu moduriloru si a timpiloru si propusatiunea compusa prin coordinatiune si subordinatiune, si speciele de propusatiuni. Déca urmandu astfelu metod'a comparativa, va face asemenare in declinatiune intre terminatiunile flessionali de numeru si de casu; *) in conjugatiune intre vocalea caracteristica a

*) D. A. Pumnulu in „Grammatik der rumänischen Sprache für Mittelschulen“ Wien 1864. la pag. 86. in'to Nota dice: declinatiune propria nu e in limb'a rumanésca. Acést'a e adev-

conjugariloru , ce e aceeași in ambele limbe ; între formele infinitivului ; între formele fundamentarie ; gerundiu , supinu , imperfectu nu se-pôte sa nu descepte in scolariu simtiulu de limba.

Fara a intra in mai multe menunte asupra metodei de prelegere , ce se-presupune a fi cunoscuta , mai insemnămu : că studentele indata dela primele elemente latine incepe a cunósce reporturile diferiteloru parti a le vorbirii , a casuriloru , timpuriloru , moduriloru etc. Profesorulu deci , care și cunósce maiestria , se feresce de definitiuni. Elu vorbesce despre substantivulu și verbulu , despre casu și timpu , și asia despre tóte partile vorbirii , cum vorbesce despre mēsa și scaunu , despre tabla și creta , despre flori și fructe , pe care copilulu le cunósce bine și totusi nu scie a și le esplică. Și , déca e a se-face ici-colo câte o definitiune , acést'a sa se-faca fórté raru numai că esplicatiune. Deodata cu propunerea declinatiunii I-a in ambele limbe sa se-invetie și artielulu rumanescu și , fiindu in aceeași mana , și celu germanescu. La concordanti'a ajectivului cu substantivulu se face scolariulu atentu , că german'a diferesce de Latina și rumana , că acestea ansa su aseminea.

Credu că nu mi se-va luá in nume de reu , déca cu acést'a voiin trage totudeodata și atentiunea DD. Invatiatori de Norma , și anume a celoru de cl. III și IV asupra metodei indicata mai sus , că adeca sa nu tiena multu , cum se-mai face , pe copii incepatori la definitiuni și la propusatiuni , mai alesu la cea compusa. Notiunile abstrase sunt grele și pentru cei mari ; ele vinu mai tardiu ; éra a destinge propusatiunile in primarie și secundarie , in antecedenti și consecenti , in interogative directe și indirecte sal. copii invatia mai usioru dupre esemple latine.

ratu pentru subst. masc. , nu anse și pentru celea feminine. P. e. N. S. acestu domnu ; G. acestui domnu , aci nu e flessiune de casu. Ma in N. S. acésta domna , G. acestei domne ; N. S. acésta lege , G. acestei legi : întrebu : e in G. la domna , și i la lege , ce su déca nu su forme de casu ? Caci almentre ar fi și in G. S. acestei domna , -lege , că și la subst. masc. acestui domnu , acestui pesce.

Ce s'au dîsu despre concentrarea limbelor unei classi in man'a aceluiasi profesor pôte fi fructiferu numai in clasile inferiori a le gimnasiului. In cele superiori are sa predominésca sistem'a facultativa. Deaceea e consultu cá limb'a rumanésca sa se propuna numai de unu profesor intuspatru classile superiori. Totu asia si celelalte limbe si reale.

Atât'a despre partea 1 cá mediu alu studiului in matern'a : sa venimu acum la alu doilea mediu, ce amu disu a fi lectur'a.

2.

Lectur'a séu citirea, cu care este impreunata si pronunti'a si vorbirea séu facultatea de a se-esprime, forméza partea cea mai esentiale in studiulu maternei. Copilulu aduce, séu cauta sa aduca, cu sine din classile normali citirea cea mecanica; lectur'a inse cea la intielesu are sa sí o insusésca in classile gimnasiali, cu atâtu mai bine déca sí o voru capatá o anca din norma. Multi credu, cá cititul la intielesu e unu lucru de a dóu'a mana. De aci vine, cá cititorii buni sunt asia de rari. S'au auditu prin adunari serióse barbati intieliginti, cari nu erau in stare a citi o perióda, cá-sa fia intielésa de auditori. Talentulu de a citi la intielesu este au firescu, au trebue sa sí lu insusésca nescine prin essereciu necontentitu. Cititoriulu nu va fi intielesu de auditori, déca mai antâtu nu intielege insusi ce citeste.

Cu citirea la intielesu e combinata si pronunti'a cea alésa. Déca cestiunea ortografiei ar fi deslegata, cea antâia regula apronuntiei ar fi: Pronuntia cum scrii; si a ortografiei: Scrie cum pronuntii. Ma cum stâmu astadi altu indreptariu mai oportunu in privinti'a acést'a nu se-pôte dá decâtu svadulu: cá-sa ne ferimu de pronunti'a cea vulgara, ce s'aude pe aloeurea printre rumanii, mai alesu cei amestecati cu locuintia printre alte ginti, precum: cartjea=cartea, tjița=pita, ptycl=pele, hieru=feru, hieatu=ficatu, nyie=mie, nyere=miere, ghine=bine, inu=vinu séu jinu, sieriu=ceriu, sic=ce? sal. si sa urmâmu pronunti'a usitata din partea celoru mai intieliginti ai natiunii, cum se-pronuntia in Biserica, candu citeste preotulu carelo scie carte, cum pro-

nunția Bucureștii, rumanii deprin ținutul Brăștiovului a Sibiului, și cu deosebire cei de pe la Râmnicul Valcei, la cari numai pronunția e foarte frumoasă, ci și limb'a pôte e cea mai corectă în toată rumanimea, cum se-pôte vedé din cartile bisericesti, lucrate și tiparite de Cesariu și Filaretu Episcopii Râmnicului.

Cu câtu Nemții ne întrecu cu ortografi'a, aflanduse în fericit'a stare de a puté scrie după o sistema primită și urmata de toti înțelighintii lor în limb'a literaria: cu alăta stămu noi mai bine cu pronunția. Limb'a scrisă séu literaria la Nemți, cum se-scie, e foarte deosebită de a poporului, ramificatu în varii semintii, ce vorbescu atâtea dialecte: pecandu națiunea rumanescă întreaga nu cunósce, dicu, nu dialecte, dar nice macaru provincialismi. Limb'a deosebitelor semintii, ce constituescu corpulu celu mare alu națiunii germane, este alt'a, limb'a literaria séu scrisă — Hochdeutsch — érași e alt'a. Și totuși nu o mai numesce nimene aristocratică!

Din caus'a acést'a învătătorulu germanu essuda sango până să îndrepteze în scóla la disciplii sei pronunția dialectică îmbaută acasă, și să i facă a vorbi limb'a cea scrisă și literaria: pecandu învătătorulu rumanu, afora de aberatiunile indicate mai sus, n'are să coréga alti erori în pronunția; ci toată grigea acestuia stă în a face pe școlarii sei, să distingă între silabele scurte și celea lungi, să întoneze accentulu la locul seu, să nu accentueze p. e. în adeca pe (é): adéca, ci pe (á): adeca sal. Metod'a, de care se-va ținé într'acést'a este: că fía căre bucată de citit din Lecturariu mai întâiu să o citésca profesorulu. Astfelu șevorului deprinde și a face pauzele cuvientióse pe la semnele de întrepunțiune.

De lectura se-mai țiene și vorbirea séu facultatea de a se-esprime școlariulu. Sunt copii, și ómeni mari, cari atátu sunt de graui la limba, că nu su în stare a ti înodá câteva vorbe în ordine, că-să lu poti pricepe ce voiiesco să ti spuna.

Mediele spre a desvoltá facultatea de esprimere sunt: mai întâiu **R e c i t a r e a** în prosă séu versuri a acoloru

bucati din Lecturariu, ce se-recomanda atâtu duple cuprinsu, câtu si duple form'a loru. Nu scolariulu, ci profesorulu alege bucatile de recitatu. Acestea se-citescu mai antâiu in scôla supt conducerea profesorulu, apoi se-dau spre memorizatu acasa, pentrucâ in fine sa se reciteze séu sa se-dica de rostu in prelectiunea venitória. Profesorulu va ingrigi cá recitarca sa nu degereze in actiune. Mai alesu nu va suferi de felu patosulu essageratu, carele in locu de a spori întielesulu ilu scurtéza, in locu de a corege erorii intonarii numai fi mascéza. Declamatiunea sa remana pentru scena; scól'a n'are de locu a face cu actiunea teatrala.

Vine dupa acést'a R e p r o d u c e r e a c u p r i n s u l u i bucatii citite din Lecturariu, fia de acelasi scolaru, care tocma citise, fia si de altulu. Lucru de capetenia este: cá profesorulu sa se-convinga indata de la inceputu, cá óre scolarii au întielesu-ei cecece s'au cititu au ba, si modulu spre acést'a e reproducerea.

In fine vorbirea dela sine se-mai póte essertiá si punendu pe scolari sa reproduca o fapta istorica, o fabula, narata mai antâiu de profesoru in prelegere, sa reproduca ce au vedintu insusi, séu ce au cititu propria diligintia. — Catra acestea, deórace matérn'a e limb'a esplicativa, in care scolariulu are sa dea respunsuri despre ce a invatiatu in tóte obiectele, pelanga profesorulu de Limb'a-rumanésca potu contribui fórté multu si ceialalti colegi ai sei nunumai la desvoltarea facultatii scolariloru de a se-esprime, ci si la totu progresulu in studiulu maternei, adaugândule tesaurulu de vorbe, de frase, de espresiuni pre campulu tuturoru disciplineloru.

Cu câtu classile sunt mai inferiori, cu atâtu Lecturariulu are sa fia mai multu centrulu la totu studiulu in matérna. In classile superiori vine intr'ajutoriulu acestui studiu si lectur'a classiciloru ce i va fi avendu o limba. Deaceea Lecturariulu n'are sa contiena in sine decâtu ce póte fi mai bunu mai nobilu, mai clicu duple cuprinsu si duple forma in literatur'a matérna.

Modelele de form'a classica atâtu prin impresiunea nemediata, câtusi prin întielesulu seu medilocitu de profesoru

au sa influentieze cultivandu limb'a nationale a scolariilor. Cuprinsulu alesu e chiamatu pe deoparte cá-sa largésca orizontele scientiei la scolari intregindu celelalte obiecte de invatiamentu pe campulu istoriei si alu geografiei, pre cel'a alu naturei si vietiei popóraloru si a omului; éra de alt'a sa fia mai presus de tóte aptu spre a intruce pe fiii rumanului in viati'a spirituale a rumanimii, spre a desceptá intr'ansii conscienti'a nationale si a implé pe junime cu devotamentu catra domnitoriu si tíera, cu pietate catra bisericá si credintia veche a parintiloru, rescumperate cu atátea jertfe, si cu amóre catra natiune si istori'a natiunii romane.

Materialulu Lecturariului se-culege de pre campulu prosei si alu poesiei séu versuriloru. Partea prosaica in facieséza din pros'a narativa acum istorióre si fabule, acum caracteristice, biografie si descriptiuni din istoria; éra din pros'a cea descriptiva: descrieri din istoria naturale, din geografia precum si din viati'a popóraloru si a ómeniloru. Partea poetica, eschiediendu totu ce e dramaticu, din epopea se marginescé la fabule si parabole, la naratiuni, mituri, legende si traditiuni; éra din poesia lirica ia doinele. Acestu materialu anse n'are sa fia egalú indreptatitu intre paretii Lecturariului; ci cátu duce bogati'a Literaturei nóstre trebue sa predomnéscá ceeace este nationalu.

Pana acum in limb'a rumanésca s'au lucratu si tiparitu dóua Lecturarie pentru classile gimnasiali inferiori. Unulu supt titlu: „Carte de lectura rumana“ in doua cursuri edit. I. 1857; edit. II. mai inavutita in 1861 de scriitoriulu acestor'a; altulu supt titlu: „Lepturariu rumanescu in doua Tom. 1862 de A. Pumnulu, profesoru de limb'a si literatur'a rumanésca la gimnasiulu din Cernauti. Acestea s'au compusu — desi celu antáiu cá o carte de trebuintia urgente — in conformitate cátu s'au pututu cu postulatele didactice indicate mai sus; éra in cátu literatur'a rumanésca n'au pututu oferi materialu de ajunsu, cerutu de cultur'a generale, lips'a s'a implinitu prin traduceri din alte limbe. *)

*) Vedi: Instructiunea pentru studiulu limbelorú slavice pag. 148 Plan. de Org. Gim. 1849.

Déca se-recunósce trebuinti'a cá si pentru classile gimnasiale superiori sa fia unu Lecturariu : atunci dispusatiunea materialului in acest'a nu póte fi alt'a decâtu cea istorica , si scriitorii principali au sa stea in capulu onórii. — Pe câtu se-póte judecá Lepturariulu rumanescu a D. A. Pumnulu dupre Tom. III si part. I a Tom. IV, destinatu pentru cele patru classi a le gimnasiulu superioru , auctorulu in compunerea lui nunumai cá a fostu condusu de justulu principiu : cá studiulu maternei in gimnasiu n'are de scopu numai invatiarea istoriei literaturei , ci mai virtosu intruducearea studentiloru intru cunósccerea cuprinsului literaturei rumanesci ; ci anca , premitiendu la fiacare capu si notitii'a biografica a scriitoriului de la care a imprumutatu materialulu , cu acést'a a inlesnitú fórte tréb'a profesorului de limb'a máterna , carele , dupre metoda , are sa premita pururea asemini notitie candu incepe lectur'a verunui aucturu cá si la limbele classice. In partea II a Tom. IV si partea poetica si cea prosaica nu lasa nemic'a de doritu. Déca in Tom. III bucatile alese din prosaisti , ce mai tóte 'su de cuprinsu istoricu , nu voru fi si modele de forma classica , dupre care scoláriulu sa sí reguleze , sa sí cultiveze limb'a si stilulu , acést'a a fostu conditionatu de averea literaturei nóstre din acei secli , si n'a depinsu de la zelulu si capacitatea autorului. Meritulú celu mare anse a lu Lepturariulu Tom. III si IV stá in rumanatea lui. Incependu , dela Cronic'a lui Hurulu 1495 elu cuprinde numai scripture de ale scriitoriloru rumani pana in dilele nóstre : incátu se-póte numi unu adeveratu Panteonu rumanescu.

Inainte de a inchide partea a dóu'a principale a studiulu maternei , sa mai insemnámu urmatóriele :

Bucatile de poesia citinde sa nu se-intrebuintieze nice odatá la analisarea formeloru si a propusatiuniloru.

Profesorulu sa faca esplicatiuni ocazionale la bucatile de poesia ce se-citescu ; dar sa se-ferésca ale luá supt cuticulu anatomicu , descompunendule in partile constitutive : caci prin atare autopsia totu cuprinsulu spirituale si eticu se-svaporéza. Lasati la simtiulu junimii sa guste frumosulu , pentrucá numai frumosulu celu neturburatu are influentia

fructifera asupr'a simtiului si a gustului. Poesia cea mai frumoasa astfelu anatomizata e cá-si scheletulu unei mortaciuni.

In fine, deóráce unu Lecturariu, fia celu mai copiosu, nu póte incape tóta mass'a unei literature materne, si caci in classile superiori are sa vina într'ajutoriu Lecturariului si citirea scriitoriloru nationali: deaceea e corespunsatoriu scopului, cá pentru scolarii gimnasiului superioru sa se-ásiedie o biblioteca, in care sa se-adune toti scriitorii mai buni in pros'a si poes'ia rumanésca; din limbele classice autorii ce se-citescu prin classi — acestia comentati, aseminea si din germana autorii cei mai renumiti. Acésta biblioteca sa stea supt ingrigirea profesorului de limb'a materna. Elu la cerere va dá studentiloru carti de lectura dupre trebuintia, si le va luá socotéla la timpulul seu de ce au cititu aceia.

3.

Ni a mai remasu a vorbi despre alu treilea si celu din urma mediu principale, prin care nisuiamu a atinge scopulu in studiulu limbei materne — despre *exercitiile stilistice*. Terenulu acestor'a abia se póte margini între regule. Nice o parte a studiului limbei materne nu e mai grea decâtu acést'a; caci stilulu este conditionatu cu totulul de gradulu de cultura a studentelui. Numai aceea putemu scrie ce scimu, si ce prin esperienti'a intérna si estérna a devenitu proprietatea nóstra. Unele cata sa le scie toti seolarii, ma sunt intuitiuni si esperimente, ce adeseori variaza dupre individi. Deaceea si stilulu e unu ce atátu de individuale, incátu raru va poté fi la loculul seu o tractare sumaria a tematei. Cu tóte acestea in genere se-póte face indicarea scarei graduriloru, dupre care are sa purcéda profesorulu in exercitiile scripturistice: maiantáiu adeca sa aiba inaintea ochiloru *reproductiunea*, apoi din candu in candu *imitatiunea*, si infine *productiunea*; si a se-statori de regula: cá verce *teoretizare* si *sistemizare* anumita de Stilu, de Retorica si de Poetica sa lipsésca cu totulul din prelectiuni. Se-inséla amaru celuce crede cá teori'a stilului are ver o influintia a-

supr'a productelor stilistice ale scolariului. Ci precum studiulu gramaticale alu maternei se-nutresce prin cel'a alu limbelor classice, asia si stilulu rumanescu are a se formá si cultivá dupre modelele cele vechi. Legile deosebitelor forme ale artii, atátu in prosa cátu si in poesia, se-potu aduce la cunoscinti'a studentelui mai usioru prin lectur'a classicilor. Lectur'a veche ne infacieséza modele, ce se-potu imilá anse a se-intrece nice-odata, pentru tóte speciile de prosa didactica, istorica, oratorica, totu asia si pentru formele mai principali in poesia. In toti timpi dupre aceste modele s'au formatu istorici, filosofi, oratori. In privinti'a acest'a mai adaugemu anca un'a: cá profesorulu sa nu pér-dia din vedere, cá puterea de sine statatória si facultatea de a produce este treb'a barbatului maturu, éra nu a junelui scolariu — ce trebue sa fia mai multu receptivu.

Macarca propunerea tematelor scripturistice la scolari se-tiene de tactulu profesorului patitu, totusi nu va fi de prisosu a observá aci: cá multi profesori de matern'a dau scolariilor spre lucrare nisce temate pré abstrase. Care citește programele anuali a pututu vedé printre tematelo lucrute de studenti si cá urmatóriele: „Asemenare intre omu si arbore;“ „Asemenare intre viati'a unui omu si unu ríu;“ „Asemenare intre sufletulu omului si intre mare“ sal. De aceea este statorita regul'a: cá tem'a sa se-aléga dupre puterea scolariului, cá prin urmare sa se-iá din sver'a cunoscintieloru lui. Astfelu p. e. in cl. I. din Geografia si Ist. naturale. In acést'a se-mai póte urmá si metod'a, indicata mai sus cu privire la desvoltarea facultatii scolariului de a se-esprime. Profesorulu adeca naréza in classe o fabula séu o istorióra, pune sa o reproduca de rostu unulu séu altulu din scolari, o corege in expresiunile cele eronee, apoi cere sa i o aduca in scrisu de acasa. In classca II tematele se-mai potu luá, pelanga Ist. Naturale, si din studiulu Istoriei vechi. Totu asia si in classile III si a IV, la cari se-mai adauge si Fisica. Profesorulu in classile inferioari se-va tiené cu scolarii mai multu pre trépt'a reproducerii in essercitiile scripturistice.

Presupunendu, cá suinduse scolarii in classi mai inalte

li se-va largi si orizontele cunoscintelor totu mai multu , aci li se-pote cere in lucrarile stilistice o desteritate si corectiune mai mare intru manauarea limbei materne. Conformu postulatului, cá tematele sa se-adeceze puteri scolariloru , in classile superiori tematele au sa fia alese din Istoria , din autorii classici , latini si greci , si din lectur'a rumanésca. P. e. „Ospitalitatea séu vendéta sangerósa in timpii eroici ai Greciei“ dupre Omeru ; seu „Lucrarea libera a caventariloru celoru mai memorabili“ din Liviu. sal. Era in producerea de la sine sa li se-dea : epistole, reporturi , câte o tractatiune scientifica ; caci cam acestea forme de stilu sunt mai usitate in viatia. Apoi nu invatiámu noi pentru viatia ?

Deórace ideea nasce idee , si cugetarea propria resare din cugetarea straina cá si scinteia din cremene : deaceea traducerile din autori straini in limb'a matérna s'au aflu in toti timpii de mediulu celu mai eficace spre formarea si cultivarea stilului propriu. Traducerile ánsa sa nu fia verbali ; caci atari in locu sa indrepteze stilulu in matérn'a , mai multu ilu corumpu , constringendu limb'a la constructiuni , la topica contrarie genului limbei materne. Pecátu traducerea verbale este ea de coresponsatória si recomendabile la lectur'a autoriloru classici spre a intari pe scolari in formele si lessicalele straine : pe atátu este ea de stricatiósa aplicanduse si la traducerile in scrisu.

Scriindu acestea nu ni a fostu aminte a face unu planu de prelegere pentru studiulu limbei materne, ci lipsindu din Proiect. de Org. gimn. o anumita instructiune pentru studiulu limbei rumanesci , cum s'afila atare pentru cea Germana si limbele slavice , am voiitu sa desvóltámu nisce idei fundamentali , dupre care dorimu , cá sa se faca studiulu limbei rumanesci in gimnasiulu nostru.

Acum inchidu anca cu o dorintia cá , déca voiimu seriosu , si trebuc sa voiimu , a face progresu in studiulu limbei nóstre , e trebuintia imperativa , cá nunumai profesorii unui gimnasiu , ci si colegiele profesoralio de pela tóte gimnasiiele rumanesci , trei patru cate sunt , sa se-intieléga in-tre sine spre a urmá acecasi ortografia , acecasi terminologia

in tóte obiectele de invatiementu ce se-propunu prin instituti-tele de invatiementulu mediu.

Almintrea progresulu nostru va semená, cu marsulu acelui caru ce ar' avé atâtia tragatori inhamati indereptu, câti are inainte.

Dea Ddieu cá acésta dorintia ferbinte sa nu fia si ea cu unu pium desiderium mai multu!

Brasiovu 14. Aprile 1865.

G. J. M.

II.

Sciri scolastice.

Gimnasiulu

1) Planulu de prelegere.

A) Obiectele de institutiune dupre classi

CLASSEA PRIMA.

24 de óre pre septemana.

Religiunea 2 óre. Au invatiatu din Cathecismulu bogatu de la I—IX incheiatura.

Latin'a 8 óre. Li s'a propusu Partea formaria cea regularia dupre G. J. Munteanu, si s'a essercitatu prin citirea si traducerea capeteloru din esemplele lui Dünnebier. Au memorizatu vocabule, paradigmate. $\frac{1}{2}$ óre ocupatiune in classe, coregenda de profesoru acasa.

Ruman'a 3. óre. Partea formaria cea regularia dupre G. J. Munteanu, essercitata prin capete de cititu din Lectura rumana de G. J. Munteanu. Citire la intielesu, memorizare de capete alese, reproducere de fabule, istorióre narate mai antâiu de profesoru. Sem. I. ocupatiune de 1 ora; Sem. II. totu la 14 dile 1 pensu. Memorizare de paradigmate.

German'a 3 óre. Partea formaria regularia dupre Schinnagl, essercitata prin traduceri din Crestomatia de G. Niceforu. In Sem. II. traducerile se scriu de doneore pre luna. Regulele ortografice se esplica la ocazioni in modu rapsodicu. Acasa memorizéza vocabule din capetele citinde, paradigmato si regule. Totu la 14 dile 1 pensu.

Geografi'a 3 ore. Cart. Scol. Manualu de Geografia dupre Bellinger de G. J. Munteanu. Cunoscintio preliminarie din geografi'a matematica. Descrierea suprafeciei pamentului in antiteselo sale de tíera si de mare. Calitatea fisica a suprafeciej globului tierestru in genere si a contienuteloru in specia. Cunoscintie generali din Geografi'a politica cá ajutoriu la

studiulu Istoriei. — Aparate Globu, Carte de parete si Atlante manualu.

Matematic'a 3 ore. **Aritmetic'a** Sem. I. 3 ore. Manualu Moznik. Intregirea celor 4 specii si a frangerilor. Frangerile decimale.

Sem. II. 2 ore. **Geometri'a intuitiva**. Linia, unghiuri, linii paralele, constructiune de triunghiuri si de paralelograme spre a infaciesia calitatile loru principali. — 1 ora **Aritmetica**.

Istoria Naturale 2 ore. Cart. Scol. Lüben. Semest. I. Zoologia mamalielor; Sem. II Zoologia crustacelor, insectelor.

CLASSEA ADOUA.

24 de ore pre septemana.

Religiunea 2 ore. Au urmatu din Catechismulu bogatu dela inchietur'a IX-a pana la finitu.

Latin'a 8 ore. Au invatiatu formele cele neregulare si mai rare dupre G. J. Munteanu, si a nume formarea vorbeloru. La regulele sintactice deja cunoscute se-mai adauge si Construc. Acus. cum infinitivo. Legile limbei se-esserceaza dupre Crestomatia Schinnagl tradusa de Moldoveanu.

Acasa memorizeza vocabulele, ce vinu in capetele de cititu. Mai tardiu se-prepareza la capetele citinde. Totu la 14 dile unu pensu.

Nota. In Cl. I. si II. studiulu gramaticale si lectur'a nu su separate.

Ruman'a 3 ore. Cart. Scol. Gram. rumana de G. J. Munteanu: Ce este neregulariu in declinatiune si conjugatiune, particulele si mai alesu formarea vorbeloru, aplicate si in acesta classe la Lectur'a rumanesca. 1 ora ocupatiuni scripturistice, pentru cari tematele se iau din invatiatur'a sincronica a celorlalte obiecte realie. Totu la 14 dile 1 pensu.

German'a 3 ore. Cart. Scol. Schinnagl. Flessiunea cea neregulara, essercitata dupre Crestomatia Nicesoru. Formatiunea vorbeloru; ortografi'a dupre ocazioni. Traduceri in ambele limbe din Crestomatia. Dedoucore pe luna ele se scriu acasa. Memorizare de vocabule si preparatiune. Totu la 14 dile unu pensu.

Nota. Inacestea doue classi Latina, Ruman'a si German'a sunt concentrate; cea Rumana se-propune in paralela cu cea Latina.

I s t o r i a 3 ore. Cart. Scol. Pütz. Istori'a antica pana la 476 d. C. in combinatiune cu geografi'a veche, ce se-pre-mite pururea. Aparate su Cartele de parete a le lui Kiepert.

M a t e m a t i c ' a 3 ore. Cart. Scol. Moznik.

Sem. I. 2 ore Aritmetica, 1 ora Geometria intuitiva;

Sem. II. 1 ora Aritmetica, 2 ore Geometria intuitiva.

A r i t m e t i c a: Proportioni, reguladetrii, cea vel-cica. Invatietura despre pondere, mesure si monete.

G e o m e t r i ' a intuit. Detiermurirea marimii si calcululu figu-reloru tri-si politerali.

I s t o r i a N a t u r a l e 2 ore. Cart. Scol. Lüben. Sem. I. **Z o o l o g i a** paseriloru, pesciloru, amfibiiloru. — Sem. II. **B o t a n i c a**. Amendoue dupre esemplarie din natura.

CLASSEA III.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
27 ore pre septemana.

R e l i g i u n e a 2 ore. Din Ortodocs'a Marturisire par-tea I.

L a t i n ' a 6 ore. Din Sintasse 2 ore: despre usulu casuriloru. Din lectura 4 ore; au cititu si tradusu din Cornelius Nepos. Imperatorii: Miltiade, Temistocle, Aristide, Pausania, Cimone, Lisandru, Alcibiade si Trasibulu. — In Sem. I. pre tota septemana unu pensu; in Sem. II. totu la 14 dile unu pensu. Preparatiune la Autore.

R o m a n ' a 3 ore. Sintasea, dupre G. I. Munteanu: propusatiunea simpla amplificata, usulu casuriloru. Totu la 14 dile unu pensu: in tota lun'a o ocupatiune scolastica. Memorizare si recitare de bucati alesc in prosa si versuri din Lectura romana.

E l e n i c a 5 ore. Cart. Scol. Curtius. Din Gramatica: Formele numelui a fora de flessiunile mai raro si a le verbului pana la cele in μ l eschisivu, esserciate prin traducerea

esempleloru din carte. Pronunția e cea Reichlinica. Acasa memorizeza paradigmate, regule gramaticali si vocabule. In Sem. II. totu la 14 dile unu pensu.

G e r m a n ' a 3 ore. Cart. Scol. Schinnagl. Sintasea propusatiunii pure si amplificate; usulu casuriloru. Regulele gramaticali se-essereza prin esemple din Ideologi'a lui Wurst, se-citescu si se traducu capete alese din Mozart in ruman'a, si vice versa din Lectur'a rumana in germana. Ocupatiunea domestica sta in memorizare de paradigmate, de regule si preparatiune la autore. Totu la 14 dile unu pensu. Recitare la 8 dile cate unu capetu cititu si tradusu in classe.

I s t o r i a 3 ore. Cart. Scol. Pütz.

Sem. I. Istoria vecului media;

Sem. II. Istori'a mai noua.

Si un'a si alt'a cu amintire la evenemintele mai momentose din Istoria Statului Austriacu. — Aparate ajutatoarie: 10 carte de parete istorice de Spüner.

M a t e m a t i c a 3 ore. Cart. Scol. Moznik.

Sem. I. Aritmet. 2 ore: Geometr. int. 1 ora;

Sem. II. Aritmet. 1 ora Geometr. int. 2 ore.

Din Aritmetica: despre marimile opusatiunali si algebraice; potentie si radacini; permutatiuni si combinatiuni.

Din Geometri'a intuitiva: de liniile si figurele curvlinearie, anume despre cercu, calcululu ariei si periferiei lui.

S c i e n t i e N a t u r a l i 2 ore.

Sem. I. **M i n e r a l o g i ' a**. Cart. Scol. Felöcker: despre cristalisatiune, descrierea celoru mai notabili specie de mineralie.

Sem. II. **F i s i c ' a**. Carte scol. Schabus. Calitatile generali, stari de agregatiune, elementele, teori'a caldurei.

CLASSEA IV.

29 ore pre septemana.

R e l i g i u n e a 2 ore. Partea a II-a din Ortodos'a marturisire.

L a t i n ' a 6 ore. Din Sintase: usulu timpuriloru si alu moduriloru 3 ore; ce e mai necesariu din cantitate si me-

trica. Din Auctori au cititu si tradusu J. Caesar de bello gallico Cart. I., II. si III. ; din Ovidiu: Libri Tristium; Elegia I., II. si III.

Ruman'a 3 ore. Sintassea proposatiunii compuse prin coordinatiune si subordinatiune, contragerea si abrevierea propusatiuniloru; topica, intrepunctiunea. Din lectura se-memorizeza si se-reciteza bucati alese. Essercitie stilistice prin reproducere, si traduceri de capete alese citite deja in Latina, Germana.

Elenic'a 4 ore. Cart. Scol. Curtius. Din Gramatica intregirea flessiunii neregularie; din Sintasse adaugere de acelea momente din sintassea elenica, ce s'abatu de la cea latina. Lectur'a: s'au tradusu din Schenkel tote essercitiile preeum si fabulele si istoriorelo mai mici si mai mari. In Sem. II. au cititu din Crestomati'a lui Schenkel, scosa din Xenofonte: Apologia lui Socrate, Ercule intre doue caii, si Jubirea fratieasca. Acasa memorizare de paradigme si vocabule si preperatiune. Tolu la 14 dile unu pensu.

German'a 3 ore. Cart. Scol. Schinnagl. Din Sintassa; propusatiunea compusa si speciele ei. Si aci regulele se-chiarifica prin essemple din Ideologi'a lui Wurst. Lectur'a. Au cititu din Mozart Tom. IV. si s'au tradusu in rumana Cap. Spanien, 16 Ctd. 32 Die Krönung Rud. v. Habsburg, 36. Die Befreiung Friedrichs des Schönen. 30. Der Aetna, 48 die Neujahrs Nacht eines Ungl. 110 Der Genius einer Schule, 120. Das Fest des Fürst. Schwarzenberg. Si din Lectur'a rumana in germana: Nrii 6. 12. 23, 25. 28. 29. 30. 40. 45. 51. 67. 79. — Ocupat. domestica ca in Cl. III. La 8 dile cate o ocupatiune; la 14 dile unu pensu.

Istori'a 3 ore. Inchiderea istoriei noue; repetitiune si intregire a Geografiei. Sem. II. Statistic'a populara a Austriei.

Matematic'a 3 ore impartite intre Aritmetica si Geometria int. ca in Cl. III. Cart. Scol. Moznik.

Aritm. Computuri de proportiuni compuse, ecatiuni de gradulu I. cu 1. necmoscuta:

Geometri'a: Geometri'a intuitiva steriometrica: Positiunea linielor un'a catra alt'a, unghiulu solidu; selurile

principale a le corporiloru , form'a si calcululu marimii loru.

Scientie-Naturali 3 ore. Fisic'a. Cart. Scolastica Schabus: Ecuilibru si motiune, Acustica, Optica, Magnetismu si electricitate. Puntele principale din Astronomi'a si Geografi'a fizicale.

CLASSEA V.

28 ore pre Septemana.

Religiunea 2 ore. Istori'a Bisericeasca Part. I. Cart. Scol. de A. Bar. de Schiaguna.

Latin'a 6 ore. **Lectur'a**: din Classici 1 ora, Din prosa Livius au tradusu Cart. I.; din poesia Ovidiu: Libr. Trist. Cart. I. eleg. 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 11; Cart. III. eleg. 3; Cart. V. eleg. 2, 6, 7; Libr. Metamorfihoseon Cart. I. — Essercitie gramatico-stilistice 1 ora, tradusera din Sűpfl din germana in latina. Totu la 14 dile unu pensu.

Ruman'a 2 ore. Essercitie stilistice 1 ora; citire, recitare din Lecturariu 1 ora; totu la 14 dile unu pensu séu ocupatiune. Materia la temate se-iá din istoria; traducerile in scrisu se-facu din Latin'a si German'a.

German'a 2 ore. Essercitie stilistice 1 ora; Lectur'a din Mager s'au tradusu in ruman'a Nrii 32—42; s'au recitatu Nrii 36, 37, 97, 100, 103, 105, 107, 110. Era din Corn. Nepot., tradusu rumanesce, s'au tradusu in german'a: prefaci'a la acestu Autore, Miltiade, Temistocle, Aristide, Pausania, Cimone si Lisandru. Totu la 14 dile unu pensu séu o ocupatiune.

Elenic'a 5 ore. Lectur'a 4 ore; deocomdata Xenofonte, apoi Iliada lui Omeru 1 ora, essercitie gramaticale. — Acasa preparatiune pentru autore si memorizare do vocabule. Pe tóta septeman'a unu pensu. — Au cititu si tradusu in ruman'a din Senofonte *Αναβάσις* Cart. I. din Iliada lui Omeru Cart. I. si III.

Istori'a 3 ore. Cart. Scol. Pütz (pentru Superiori) Istori'a veché pana la subjugarea Greciei prin romani.

Mate matic'a 4 ore. Cart. Scol. Moznik.

Algebr'a 2 ore. Sistema numerica, notiunea aditiunii, subtractiunii sal. cu deducerea marimiloru negative, neratiunali si imaginarie. Cele 4 specie in expresiuni algebraice. Calitatea si impartibilitatea numeriloru. Invatiatura plenaria despre frangeri.

Geometri'a 2 ore. Longimetri'a si Planimetri'a.

Istori'a-Naturale 2 ore. **Mineralogi'a** in strinsa legatura cu Geognosi'a in Sem. I. — **Botanic'a** in strinsa legatura cu Paleontologi'a si latirea geografica a planteloru in Sem. II.

Nota. Studentii din Clas. IV. si V. supt numirea despartimentulu I. invatia si Maghiara 2 ore pre septemana.

CLASSEA VI.

27 ore pre septemana.

Religiunea 2 ore. Istori'a bisericeasca. part. II. Cart. Scol. de A. Bar. de Siaguna.

Latin'a 6 ore. **Lectur'a** din auctori 5 ore. Au cititu si tradusu din Sallustu: Conjuratiunea lui Catalina; din Cicerone I si II Orat. in Catalinam. Din Virgiliu: Ecclonge 1, 3, 5, 7, 9; din Georgicon Cart. I. si din Eneida Cart. I. — Essercitie gramatico-stilistice 1 ora: din Súpfl. Tom. III. — Preparatiune; totu la 14 dile unu pensu.

Ruman'a 2 ore Ca si in Classea V.

Elenic'a 5 ore. **Lectur'a** 4 ore din Autori. S'au cititu din Iliada lui Omeru Cantulu XIII, XIV si XV; din Istoria lui Erodotu Cart. VII. 130 Cap. alese. — Totu la 8 dile 1 ora essercitie gramaticali. Acasa preparatiune. Totu la 14 dile 1 pensu.

German'a 2 ore. Essercitie scripturistice cá in Classea V. Din Mager au tradusu Nrii 54—64 si s'a recitatu Nrii 1,3, 14, 19, 20, 21, 24. Din ruman'a in german'a s'au tradusu: Alcibiade, Trasibulu, Conone, Ilicerate, Cabria si Timoteu. — Totu la 14 dile unu pensu séu ocupatiune.

Istori'a 3 ore. Istori'a Romaniloru pana la emi-

gratiunea poporaloru Sem I. — Istori'a eviului mediu cam pana la Gregoriu VII. Sem. II.

M a t e m a t i c ' a 2 ore impartite intre Aritmetica si Geometria cá in clasa III. Cart. Scol. totu Moznik.

Algebra : potentie, radacini, logaritimi, ecatiuni de grad. I. cu 1 si mai multe necunoscute. Reductiunea espresiunilor algebraice.

Geometria Trigonometri'a si Stereometri'a.

I s t r i ' a - N a t u r a l e 2 ore. **Z o o l o g i ' a** in strinsa combinatiune cu Paleontologi'a si latirea geografica a animaleloru.

CLASSEA VII.

28 ore pre septemana.

R e l i g i u n e 2 ore. Dreptulu Canonicu. Cart. Scol. de A. Bar. de Siaguna.

L a t i n ' a 5 ore. **L e c t u r ' a** din Autori 4 ore. Au cititu din Cicerone II. III si IV. Orat. in Catilinam; Orat. pro L. Murena; ex Officiis XXX capete; din Virg. Eneida Cart. II; si III. Georgicon Cart. II, III si IV. — 1 ora. Essercitie gramatico-stilistice dupre Süpfl Tom. IV. Totu la 14 dile 1 ocup. séu 1 pensu.

R u m a n ' a 2 ore. s'au cititu intregu cuprinsulu Lepturariului Pumnulu Tom. III. Au recitatu din prosa si versuri. Totu la 14 dile 1 pensu séu o compusatiune. Essercitie Stilistice.

E l e n i c ' a 4 ore. **L e c t u r ' a**: Au cititu din Oratiunile lui Demostene Orat. I. si II. Olintica si de pace; si oratiunea in contr'a lui Filippu. Din Odissea lui Omeru cantulu I; si din tragediele lui Sofocle: Electra. — Totu la 14 dile 1 ora essercitie gramaticali. Totu la 14 dile 1 pensu séu 1 ocupatiune.

G e r m a n ' a 2 ore. Essercitie stilistice mai anume in celu oratoriu. **L e c t u r ' a** s'au tradusu din german'a (Lept. Mager) in ruman'a Nrii 80—90 si s'au recitatu 125—132. Era din ruman'a (Germani'a tradusu) in german'a tóta acést'a carte. Totu la 14 dile 1 pensu séu 1 ocupatiune.

Istori'a 3 ore. Istori'a media pana la essitul véc-
clului mediu. Sem. I. — Istori'a noua pana la finea seclu-
lui XVII. Sem. II.

Matematic'a 3 ore. impartite cá in Cl. III.

Algebra. Ecatiuni nedeterminate de gradulu I. Ecatiuni
cadrade cu 1 necunoscuta. Progresiune, invatiatur'a despre
combinatiune si problema binomica.

Geometri'a. Aplicatiunea Algebrei la Geometria. Geo-
metri'a analitica in planu, dinpreuna cu sectiunile conice.

Propedeutica Filosofica 2 ore. Cart. scol.
Dr. Beck: Logic'a.

Fisic'a 3 ore. Cart. Scol. Schabus (pentru super.)
Calitatile generali. Combinatiunea chimica. Ecuilibrulu si mo-
tiunea. Invatiatur'a despre undulatiuni si Acustica.

Nota. Si studentii Cl. VI. si VII. supt numirea de des-
partimentulu a lu. II mai invatia si limb'a Maghiara cá
studiu obligatu 2 ore pre septemana.

B. Impartirea obiectelor de invatiamentu intre profesori dupre classi si ore.

Profesoru si Ordinariulu.	Obiectele de invatiamentu. Clasea (cu numeri lat. Or'a cu (tiefre)	Sum'a 6reloru pre septemana.
Dr. I. Mesiota Ordinariu in VII.	Elenic'a in VI. 5 in VII. 4 ore Istori'a in V. VI. VII câte 3 „ Logic'a in VII. 2 „	20
I. Lengeru Ordinariu in VI.	Latin'a in V si VI câta 6 ore Elenic'a in V. 5 ore. German'a in III. 3 ore.	20
Dr. V. Glodariu Ordinariu in V.	Fisic'a in VII. 3 ore Matematic'a in VI. VII câte 3 ore; in V 4 ore. Istori'a in III. si IV. câte 3 „	19
V. Oroianu Ordinariu in IV.	Scientie Naturali in I. II. III. V. si VI. câte 2 ore in IV 3 o. Matamatic'a in III. si IV. câte 3 „	18
D. Almasianu Ordinariu in III.	Latin'a in III. si IV. câte 6 ore Ruman'a in III. si IV. „ 3 „	18
J. Jonasiu Ordinariu in II.	Latin'a in II. 8 ore. Ruman'a in II. 3 „ German'a in II. 3 „ Istori'a in II. 3 „ Geografi'a in I. 3 „	20
J. Moldoveanu Ordinariu in I.	Latin'a in I. 8 ore. Ruman'a in I. 3 „ German'a in I. 3 „ Matematic'a in I. si II. câte 3 „	20
Dr. G. Petreanu	German'a in V, VI, VII, câte 2 ore in IV. 3 ore Elenic'a in III. 5 in IV. 4 „	18
J. Fericeanu Catechetu	Religiunea in I-VII câte 2 ore Maghiara in despart. I si II. 2 „	18
G. J. Munteanu directoru	Latin'a in VII. 5 ore. Ruman'a in V, VI. VII. câte 2 „	11

2. Numerulu Scolariloru gimnasiali.

Clasea	Dupre religiune		Dupre nationa- litate	au parasitu scol'a in cur- sulu an. scol.	S'au affiatu la finitulu an scol.
	Ortodossi orientali	greco- catolici			
I.	64	—	i		64
II.	36	1	n		37
III.	29	1	a		30
IV.	17	—	m		17
V.	8	2	ru		10
VI.	5	—	ti		5
VII.	9	2	ce		11
Sum'a	168	6	174		174

3. Unu daru nou facutu gimnasiului.

Esselentia S a Andreiu Baronu de Siaguna Présantitulu Mitropolitu alu Bisericeii ortod. orientali din Ardealu si Ungari'a, dupace dintre toti benefactorii, câti s'au fostu promis a sustiené gimnasiulu in cursu de 10 ani cu o suma órecare, numai singuru sî a perpetuatu contingentulu seu întregu prin locarea unui capitale, care dá interesu anualu de 100 fl. v. a.; dupa ce dela 1856 in toti anii a oferitu mereu câte 50 fl. v. a. spre procurarea foiloru periodice pentru bibliotec'a profesorale a gimnasiulu, apoi, pelanga multele spese facute in diverse calatorii in caus'a Bisericeii si a natiunii, in cursulu acestui anuscolasticu suprinsa gimnasiulu cu 4000 fl. v. a. destinati spre cumpararea unei case careasa servésca pururea pentru locuinti'a directorului gimnasiului dupre timpuri.

4. Colectiuni de medie pentru invatiamentu

a) Bibliotec'a.

a sporitu in cursulu acestui anu scol.

prin cumparare:

Din ajutoriulu anuale de 50 fl. v. a. subventiune din partea Ess. Sale Mitropolitului Andreiu B. de Siaguna cu:

1. Historisch-politische Blätter 2 Tom. 1865.
2. Zeitschrift für Oest. Gymnasien 1 Tom. 1865.
3. Magazin für die Litteratur des Auslandes 1865.
4. Telegrafulu rumanu 1865.
5. Concordia 1865.

Din subventiunea anuale de 60 fl. v. a. facuta din partea Associatiunii etc. cu:

6. Histoire de Jules César 3 Tom.
7. Les femmes en Orient par Csse Dora D'Istria 2 Tom.
8. La vie monastique par idem 1 Tom.

9. Meditations sur l'essence de la religion chrétienne par Guizot. 1 Tom.

10. Amiculu Scólei 1865.

11. Die Zukunft 1865.

12. Foi'a Societatii lit. in Bucovinaa 1865.

P r i n d a r u i r e :

din partea Inalt. Gubernu, cu :

13. Tafel zur Statistik der Oester. Monarchie. Volum I si II. in fol. mare.

14. Oest. Bericht über die nationale Stellung in London 1862 de Dr. J. Arenstein, 1 Tom.

din partea D. A. Papiu Ilarianu, cu :

15. Tesauru de monumente istorice pentru Rumania Tom. I, II, si fasciorele essite din alu III.

din partea D. J. Vulcanu cu :

16. Umoristulu 1865.

din partea D. C. Boliacu cu :

17. Trompet'a Carpatilorn pe 1865.

din partea D. V. A. Urechia :

18. Femei'a romana, o brosiura.

din partea D. J. Munteanu :

19. Germani'a lui Tacitu, traducere iu 2 ess.

b. Cabinetulu fisicale.

P r i n c u m p a r a r e .

Din subventiunea dela Statu, facuta odata pentru totudauna :

1. Planu inclinat.

2. Cumpana diecimale.

3. Machina centrifugale, cu tóte aparatele necesarie.

4. Pilni'a magica.
5. Pocalulu magicu.
6. Svere magdeburgice.
7. Acu magneticu.
8. Balonulu lui Heron cu pompa pneumatica de compresiu.
9. Noniu.
10. Globu de osu si o tabla de marmura pentru probarea elasticitatii.
11. Table doue de adesiune de arama.
12. Aparatu de adesiune din glacie de speculu.
13. Stativa de lemn pentru retorta.
14. Paralelogramulu puteriloru.
15. Modele pentru puntulu grauitatii — cilindru, conu, globu, semiglobu.
16. Elipsoidu de rotatiune, conu de grauitate varia.
17. Busul'a nautica.
18. Scripetiu cu 6 rotitii.
19. Tuburi de comunicatiune pre stativa.
20. Aparatu pentru demonstrarea legii de comunicatiune.
21. Aerometru.
22. Recipientu pentru plouia de plumbu.
23. Recipientu pentru a sparge besic'a.
24. Aparatu pentru a inghecia ap'a prin eteru seu prin eteru acidu sulfuricu.
25. Modelu de urechea omului din gipsu.
26. Acu astaticu.
27. Pendulu electricu.
28. Combinatiune de clopotiele.
29. Rot'a de reactiune a lui Segner.
30. Descarcatoriu.
31. Aparatu cu doua cilindre graduate pentru descompunerea apei.
32. Aparatu pentru lumin'a electrica.
33. Aparatu pentru a infoca drotulu prin fluidulu galvanicu.
34. Specule concave.
35. 6 linti pe stativ.

36. Modelu de ochiu omenescu de glacie cu tóte partile.

37. Sfredelu pentru ingaurirea plutei.

38. Aparate pentru idrogenu, azotu etc.

39. Tubu pentru cadiatura.

c. Cabinetulu naturale.

Prin d a r u i r e

din partea Dlui Constantinu Nicolau :

1. Essemplaru frumosu de Pelecanus Onocratulus.

d. Cabinetu de raritati.

D. Inchinatulu Nicolau Moldoveanu tramite pentru ornarea Auditoriului o icóna mare cu mai multe chipuri, adusa dela Jerusalimu.

D. Vladicescu, actoru romauu, a daruitu unu Tablau :
„Arborele istoricu alu Romaniei“ 1864.

e. Cabinetu de numismatica.

Esselentia Sa Andreiu Baronu de SIAGUN'A tramite o medalia, tiparata in memori'a adunarii Naturalistiloru maghiari, tienuta in M. Osiorheiu 1864.

Multiemita publica.

Aducendu in numele gimnasiului adunca multiemita Inaltului Guberniu, Esselentiei Sale Présantului nostru Mitropolitu, si la toti pré onoratii DD câtii au contribuitu la sporirea si imbogatirea colectiuniloru acestor'a, repetimú éراسi vechea nóstra rugatiune : cá DD autori de carti si foii periodice rumanesci sa nu se-sumpésca a adauge la crescerea bibliotecei gimnasiali cu câte unu essemplariu din fructulu ostenitiuniloru Dsale.

5. **Disciplina scolara.**

la gimnastii se-tiene in conformitate cu legile scolastice tiparite, aprobate si impartite pela studenti.

6. **Clasea a IV-a de fete.**

Supt directiunea gimnasiale stã si clasea IV de fete, intemiata a se-dã si feteloru o educatiune si cultura corespunsatõrie cerintieloru nõstre.

Ea s'a frecventatu in acestu anu scolasticu de 15 eleve; caror'a li se-propune de 2 profesori de gimnasiu

Dr. J. Mesiota	}	Religiunea
		Ruman'a
		German'a
		Geografi'a
D. V. Oroianu	}	Istori'a
		Istori'a Naturale
		Aritmetic'a

Dupa prandia dela 2—6 ore invatia totu felulu delucru de manø dela

Domnisor'a Mari'a Petrascu.

7. **N o r m a.**

Sunt patru classi de norma pentru fetiori si trei pentru fete. Caror'a li se-propunu:

Religiunea
Ruman'a
German'a
Aritmetic'a
Scrisõrea
Cantarile

de DD. Invatiatori: la fetiori

G. Belisimu, directoru

D. Cioflecu
I. Dobreanu
I. Peligradu

G. Ucenicescu, psaltu;
(la fete)

A. Androne
C. Murgu.

8. Numerulu scolariloru in gimnasiu.

Cl. I. 64; II. 37; III. 30; IV. 17; V. 10; VI. 5; VII. 11—174.

in Norma fetiori.

Cl. I. 105; II. 69; III. 82; IV. 87—343.

fete

Cl. I. 40; II. 16; III. 7; IV. 15—78.

Sum'a pestetotu:

Gimnasisti	174 fetiori
Normalisti	343
"	78 fete
					595.

8. Tabla comparativa de frecuentatiune
dela an scol. 18⁵⁹/₆₀ — 186⁴/₆.

Anulu scol.	gimna- sisti	normalisti		Sum'a totale
		fetiori	fete	
185 ⁹ / ₆₀	61	258	66	385
186 ⁰ / ₁	67	280	50	397
186 ¹ / ₂	101	285	98	484
186 ² / ₃	117	285	83	485
186 ³ / ₄	139	324	75	538
185 ⁵ / ₆	174	343	78	595

Asemenendu numerulu scolariloru din 18⁵⁹/₆₀ cu celu din 186⁴/₅, ne convingemu că gimnastii mai s'au intreitu, normalistii s'au inmultitu fetiorii cu 97, si peste totu mai s'au indoitu in cursu de sesse ani.

Am estrasu aceste date de frecuentatiune, pentrucă intre alte multe, ce s'aru puté dice, sa servésca de argumentu contrariu celoruce nu se-mai ostenescu — sa te miri! chiaru si dupa santionarea articulului de lege, privitoriu la efaptuirea egalii indreptatiri a natiunii romane si a confesiuniloru ei, prin care si Biseric'a si scol'a nóstra se-scotu de suptu epitropi'a straina, cá sa nu dîcu selavia secularia, pentrucă sa póta amblá deaci inainte pre pitiórele sale nu se-mai ostenescu, dîcu, a strigá: cá cu autonomi'a nóstra, cu Archiepiscopii, Episcopii, protopopii, si preotii nostri, nu vomu avé niceodata scóle, din cauza plausibile cá acestor'a li lipsesce alunulu. Veninósa insinnuire! Noi suntemu de alta parere. Déca in cea mai mare parte a comuneloru nostre bisericesci nu se-facu scóle, caus'a cea adeverala nu e cá autoritatiloru bisericesci li ar lipsi influinti'a; ci acea jace mai virtosu in lipsea de mediele pecuniarie; apoi acolo unde nu este, nimene nu póteda, unde nu su medilóce, nice alunulu burocratului, mai alesu déca va fi pe man'a unui Szolgabiro, séu inspectoru sasu, nu va vraji Scóle din pamentu! Vreti in vatiamentu obligatoriu, candu dîceti cá in Europ'a mai prestetotu popurulu mai alesu sateanu numai de sila si dá prunci la scól'a? Bine! dar atunci sa ingrigitu cá invatiementulu sa fia si gratuitu, adeca sa ne faceti cu spesele Dvóstre tóte scólele elementarie; caci acestea notiuni sunt corelate si se-conditionéza un'a pe alt'a. Cátu scimu noi, afora decateva staturi dela nordulu Germaniei, afóra de Staturile-unite nordice a le Americiei, aiurea nu s'afila invatiementulu obligatoriu si gratuitu. Éca p. e. Anglia. Aci gubernulu anca s'a incercatu in mai multe rînduri sa concentreze in man'a sa invatiamentulu. Ecclesiele anse disidenti au restitu. Caus'a e cá scóla, mai alesu in partea ei cea elementaria si media, slá cu Biseric'a in legatura strinsa de fiica cu mama, si acelea Ecclesie, cá mamó bune, n'au voiitu sa si de fiicele sale

pe mani de doice. Apoi nu credemu, cá sai póta plesni prin capu la unu omu cu minte, cá noi sa pretindemu dela parintesculu gubernu, cá acela, in starea in care s'afla finantiele sale, sa ne mai facea si scóle elementarie prin tóte comunele bisericesci. Si candu ar puté n'ar fi de doritu. Eca Francia, statu eminent centralisticu; si aci s'a facutu incercare in anulu acest'a a introduce invatiementulu obligatoriu si gratuitu; dar n'a reesitu. Si Francia nu e Transilvania cu sesse confesiuni egalindreptatite.

Prinurmare, comunele nóstre bisericesci ori au, séu n'au medilocele, ce se ceru la facerea scóleloru. Déca n'au, apoi nimene nu li va puté face scóle, nice burocratii. Dar déca au medilocele necesarie, apoi atunci, fiindu vorb'a de influenti'a intre preoti si dregatorii civili, cei dintáii totudaun'a o voru avé-o asupr'a ómeniloru nostri, de natur'a loru religiosi si pietosi, intr'unu gradu mai mare decâtu cesti dinurma. Celupcinu scólele nice in Brasiovu, nice in Sacele nice in Rasinari, nice chiaru in Nasaudu nu s'au facutu de gróz'a alunului burocratului, ce se-pare ca ni lu recomanda articolulu de fondu din betran'a Transilvania N. 3. 21 Ianuariu 1865.

9. Implinirea datoriilor crestinesci.

Duminicele si serbatoriele imperatesci la 8 $\frac{1}{4}$ demanetia gimnasistii s'aduna prin classile respective. Deunde, dupa citirea catalogului generale si esplicarea Evanghelii dilii din partea Catechetului la gimnasisti, pela 9 óre, insociti de catechetu si de unulu din invatiatori perondu, mergu la Biserica spre ascultarea S. Liturgii. — De trei ori in trei posturi s'au marturisitu si cuminecatu toti scolarii de legea nóstra.

10. Schimbări in corpulu profesoralu.

In cursulu acestui anu scolasticu alta schimbare intro profesori n'a evenitu, fora numai, cá cu adaugerea si a Cl. VII. fiindu trebuintia si de alu X-lea profeseru, inurm'a concursului s'a alesu de On. Eforia D. J. Moldoveanu si dupa

ce s'a aprobatu de Supremulu Inspectoratu, a inceputu prelegerea cu 1 a septembrie.

11. Pedelulu gimnasiului

este Georgiu Balasiu, Stragemesteru invalidu si decoratu pentru bravura cu doue medalie.

12. Feriele scolastice.

Conformu normativelor duréza celea mari dela 1-a Juliu — 31 Augustu s. v. Celea din cursulu anului scolasticu, pelanga duminice si serbatoriele imperatesci, se-tieniu Mercurea si Sambata dupa prandiu, diua ajunului de Cratiunu, 5 dile intre Semestre, 3 dile la finitulu Carnelegiloru, la Pasce din Mercurea Patimeloru pana Joui inclusivu in septeman'a luminata. Catre aceste 4 dile de recreatiune sunt lasate la discretiunea directiunii gimnasiali. — Si Scolarii din Norma tienu feriele dupre orinduial'a acést'a.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Anulu scolasticu 185⁵/₆ incede cu 1-a Septemvre 1865 s. v.

A n u n t i a r e .

Studentii, doritori a se-inmatriculá pentru classile gimnasiali, insociti de parinti, séu, orfani fiindu, de curatorii sei, si provediuti cu carte de Botezu si de altuitu, precum si cu didactru, au sa se infacieseze in cancelari'a directiunii in cele dintái dile a le anului scolasticu incepatoriu.
